

На основу члана 13. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник Републике Србије“ број 10/2013, 142/2014, 103/2015, 101/2016, 35/2023 и 92/2023), члана 32. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Србије“ број 129/2007, 83/2014-др закони, 101/2016-др закон, 47/2018 и 111/2021 - др.закон), члана 40. Статута општине Александровац („Службени лист општине Александровац“ број 2/19), Одлуке о буџету општине Александровац за 2024. годину („Службени лист општине Александровац“ број 9/24 и 17/24), уз сагласност Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број године, Скупштина општине Александровац на .....седници одржаној дана 2024. године донела је

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ОПШТИНУ АЛЕКСАНДРОВАЦ ЗА 2024.ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Општина Александровац је смештена у централној Србији између планина Копаоник, Жељин, Гоч и Јастребац. Граничи се са општинама Брус, Рашка, Врњачка бања, Трстеник, Крушевац и Краљево. Припада Расинском управном округу. Површина општине Александровац је 387 км² са укупно 22069 становника по попису из 2022.године. На територији општине Александровац нема железничких путних праваца и већих речних токова. Кроз општину Александровац пролазе државни путеви 2.реда: ДП 2.реда-119 Крушевац Јошаничка Бања према општинама Рашка и Нови Пазар, ДП 2.реда-118 Стопања-Брус према Копаонику, ДП II - 222 Крушевац- Брус-Александровац-Гоч према Жељину и Врњачкој Бањи. Сви државни путеви другог реда су асвалтирани и проходни су током целе године. Општина Александровац има 55 насељених места: насељено место Александровац који је привредно културни и политички центар општине и 54 насељена места ван седишта општине. Општина Александровац има дугогодишње искуство и традицију у пољопривредној производњи и развоју воћарства и виноградарства, повртарства и сточарства. Традиција у виноградарској, воћарској, ратарској производњи као и у сточарској производњи, је диктирана деценијама и столећима уназад орографским, геолошким, педолошким и климатским условима, што представља добру подлогу за даља улагања у њен развој. Географски положај, карактеристике земљишта и климатски услови одређују услове за опстанак биљног и животињског потенцијала у општини Александровац.

Природни услови и животна средина: Простор општине Александровац рељефно се састоји из две основне геоморфолошке целине: - планински део према општинама Брус, Рашка и Врњачка Бања - брдско - планински део; - равничарски део према општинама Трстеник и Крушевац - равничарски део. Геоморфолошке целине и геолошки састав земљишта на територији општине су разнолики и условљавају начин коришћења земљишта. У западном делу општине земљиште је каменито, обрасло пашњацима и шумама. Заступљени тип земљишта је подзол. На делу територије у непосредном окружењу насељеног места Александровац, земљиште је благо брдовито и погодно за развој воћарства и виноградарства, а у источном и северном делу општине Александровац према општинама Крушевац и Трстеник растресито, типа обогаћена смоница, погодно за узгајање повртарских култура. Територија општине Александровац се простира на површини од 387 км². Обрадиве пољопривредне површине се простиру на 19.084,26 ха, под шумама је 13.534 ха, а неплодно земљиште захвата површину од 2518,40 ха. Кроз општину Александровац теку реке Расина, Јошаница и Пепељуша уврћене су у воде првог реда и припадају сливу реке Велике Мораве и Ибра. Подземне воде се налазе на малој дубини, а нека истраживања указују да је територија општине Александровац богата подземним и минералним водама на дестинацијама „Митрово поље“ и делу општине према Трстенику и Врњачкој Бањи. Термоминералне воде су присутне у планинском делу општине Александровац, подно планине Гоч у месту „Митрово Поље“ на дубини од 139 метара, са сталном температуром од 25°С. Рељеф Након повлачења Панонског

мора које се овде увлачило у облику залива, речни токови су изградили данашњи рељеф, обликујући безброј брежуљака и долина разних праваца пружања. Углавном су то брежуљкасто - брдовити и ниско-планински предели у источном делу општине и предели са изразито планинским карактером на западу. Рашчлањеност терена је изразита и креће се од 180 до 1.785 метара надморске висине. Овакав рељеф има све особине простора у коме доминирају активности везане за природни потенцијал (пољопривреда, лов, риболов, туризам). Воде Кроз територију општине Александровац протичу река Расина, река Јошаница и река Пепељуша које припадају водама првог реда. Поред наведених вода првог реда, општина Александровац поседује водну мрежу мањих речица и водотокова другог реда (Кожетинска река, Вратарица, Дреначка, Плочка река са малим количинама стално текуће воде). Налазишта подземних вода погодних за флаширање вода су у насељеним местима Мрмош и Врбница, извор код рибњака у Митровом Пољу (КО Бзенице), извор Вранштица у истоименом насељеном месту, извори Гочки студенац и Сеочански студенац у насељеном месту Рогавчина. Термоминералне воде су присутне у планинском делу општине, у подножју планине Гоч. На десној обали Расине, у Митровом Пољу, откривена је термоминерална вода "Девојачки извор", где су раније вршени геолошки радови, односно бушења до дубине од 320 м. Извор је капацитета око 10 л/с и просечне температуре око 23°C. На основу одговарајућих хидролошких прогноза постоји вероватноћа да се дубљим бушењем добије вода температуре до 80°C, која би могла да послужи као геотермална енергија са широким могућностима примене. Земљиште Геоморфолошке целине и геолошки састав земљишта су разнолики. Каменито земљиште, обрасло пашњацима и шумама, карактеристично је за западни део општине, где је најзаступљенији тип земљишта подзол. У непосредном окружењу насеља Александровац, земљиште је благо брдовито, што погодује развоју виноградарства и воћарства. Источни и северни део општине (према општинама Крушевац и Трстеник) карактерише растресито земљиште, типа обogaћена смоница, погодно за узгајање повртарских култура. Алувијална земљишта највише су заступљена у долини Пепељуше и њених притока. Одликују се различитим саставом и знатном влажношћу те су погодна за гајење повртарских култура. Гајњаче су знатно више распрострањене и обухватају централне и источне делове општине Александровац. То је земљиште карактеристично за оцедите, благо заталасане терене до 600 м надморске висине. У повољним климатским условима гајњаче су идеална подлога за гајење винове лозе. Повећањем висине, гајњаче прелазе у смеђа подзоласта земљишта која карактеришу планински део општине. Углавном су то шумска земљишта на којима се све више обавља производња јагодастог воћа, малина и купина. Минеролошки и рудни ресурси На подручју општине Александровац, лоцирано је више појава различитих минералних сировина, као што су: опекарске глине, мермери и тракасти мермерисани кречњаци, као и грађевинско - архитектонски и технички камен а цела област је недовољно истражена . Шумски потенцијали: На подручју општине Александровац шуме се простиру на 135,34 км², што у односу на укупну површину подручја општине 387 км² износи 34,97%. У државним шумама лишћари учествују са око 98% а четинари са око 2%. У оквиру лишћара, учешће букве је око 93%, храста око 6% и осталих лишћара око 1%. Код четинара, најзаступљенији су бор (око 85%) и јела (око 9%), док су смреча (око 3%) и остали четинари (око 3%) заступљени симболично. Остали шумски природни ресурси, као производ шумског еко-система (лековито биље, шумски плодови, гљиве, ловна дивљач, пашњачке површине и др.), не користе се у довољној мери и рационално. Најчешће се врши сакупљање гљива, док се остали производи веома слабо заступљена због великог смањења сточног фонда и миграције сеоског становништва из брдско-планинског подручја. Биљни и животињски свет Вегетациони покривач општине Александровац већим делом чине пољопривредне културе, док је природна вегетација задржана главном у планинској области. Код пољопривредних култура изразита је оријентација на воћарство и виноградарство, затим следе житарице, крмно биље, поврће и индустријско биље. Стање сточног фонда, као дела животињског света, се мења из године у годину. Тенденција променљивости је посебно изражена у живинарству, мање у овчарству и говедарству. Временом је побољшаван расни састав стоке. У симболичном броју се гаје козе и коњи. Од дивљих животиња, најраспрострањенији су зечеви, пољске јаребице и фазани. У ловишту има препелица, патака, срна, лисица, куна, дивљих мачака, дивљих свиња и вукова.

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: У седишту општине Александровац живи 5586 становника, што чини 25,31 % становништва, а у остала 54 насељена места живи 16483 становника - 74,69 % становништва. Просечна густина насељености је 57 становника по км², већа од просека је у

доњем - источном делу општине, а мања од просека у брдско планинском - горњем западном делу општине Александровац. Укупан број становника у општини Александровац се из године у годину смањује, као и број становника и домаћинстава у насељеним местима брдско-планинског дела општине Александровац који захвата значајну површину територије: Јелакци (2.372 ха), Рокци (1.398 ха), Стрменица (751 ха), Козница (973 ха), Бзенице (2.122 ха), Вранштица (829 ха), Рогавчина (3.255 ха), Плоча (1.745 ха), Плеш (900 ха), Лесковица (1.235 ха) и Велика Врбница (1.530 ха) или укупно 44 % територије општине Александровац. Седиште општине Александровац има 5586 и приградско насеље Стањево 1071 становника, а остала насеља у општини Александровац мање од 1.000 становника: највећи број становника има насељено место Доњи Ступањ са 758 становника и Доње Ратаје са 656 становника. Демографска слика становништва општине Александровац показује да се број становника од 1953. до 2022. године стално смањивао. Према прелиминарним резултатима Републичког завода за статистику, број становника општине Александровац од пописа 2011. године до пописа 2022. године, такође се смањило. Узрок оваквом кретању броја становника је ниска стопа наталитета, висока стопа морталитета, миграциони процеси и напуштање сеоских средина и настањивањем у градовима.

Диверзификација руралне економије: Већина руралног становништва, осим пољопривреде, има мало других извора прихода. У руралним подручјима, развој пољопривреде има ограничене могућности, па се због тога тражи могућност алтернативног начина запошљавања, пре свега у туризму руралног подручја. Диверзификација активности на газдинствима неопходна је за запошљавање и одрживи развој руралних подручја и њиме се може придонети бољем уравнотежењу регионалног развоја у економском и социјалном смислу и смањење одлива сеоског становништва пут великих градских центара.

Рурална инфраструктура: Водоснабдевање: Општина Александровац се снабдева водом за пиће са два водоводна система: - система Жељин, дужине цевовода 24 км, количина воде од 70 л/сек (капацитет постројења за прераду воде у Митровом Пољу) са кога се снабдева седиште општине са приградским насељима, као и насељена места лоцирана уз главни цевовод у планинском делу општине, за која су постојали технички услови за прикључење дистрибутивних мрежа на главни цевовод. - система Ћелије, дужине цевовода 14 км, по уговору са Водоводом Крушевац 40 л/сек, са кога се снабдевају водом насељена места од седишта општине према Крушевцу. Дистрибутивна мрежа Александровца и приградских насеља, грађена је 1968. године од азбестно-цементних, ПВС и поцинкованих цеви, укупне дужине од 32 км. Мрежа је дотрајала и захтева реконструкцију. Са система Жељин, водом за пиће се снабдевају и грађани насељених места Ракља, Стубал, Лесеновци, Пањевац, Доброљупци, Љубинци, Трнавци и Шљивово у општини Александровац, као и насељено место Ботуња и Будиловина са територије општине Брус. Са система „Ћелије“ водом се снабдевају део индустријске зоне у Александровцу и насељена места Витково, Стањево, Боботе, Венчац, Новаци, Доње Злегиње, Гаревина, Доње Ратаје, Дашница, Суботица, Вражогрнци, Трнавци, Горње Ратаје, Тулеш, Горње и Доње Злегиње. Насељено место Врбница прикључено је делом на водоводни систем Крушевац. На водоводне системе је прикључено 6531 домаћинстава у граду и насељима сеоског типа а преостаје да се реши питање водоснабдевања домаћинстава у осталим насељеним места у складу са техничким могућностима. Одвођење отпадних вода: Послове на одвођењу и прераду отпадних вода обавља надлежно Јавно предузеће: Јавно комунално стамбено предузеће Александровац. Организовано сакупљање и одвођење отпадних вода врши се са подручја седишта општине Александровац и приградских насеља: Кожетин, Стањево и Витково путем главног канализационог колектора дужине 6 км и секундарне канализационе мреже дужине око 26 км. Главни колектор је изграђен од бетонских цеви промера 500 мм, а дистрибутивна мрежа од различитих материјала (керамика, бетон, азбест и ПВС). Колектори у самом граду су малог пресека за број еквивалентних корисника. Градска мрежа је изграђена са недовољним пресеком и са малим нагибима, што ствара константне проблеме у току одвођења отпадних вода. Канализациони систем је општег типа, прихвата атмосферске, комуналне и индустријске отпадне воде. Главни колектор је ван градског подручја, низводно 6 км од града. Ове отпадне воде се упуштају у реку Пепељушу у месту Витково. Не постоји уређај за њихово пречишћавања. На главни колектор је прикључена индустријска зона, а третман отпадних вода се врши само у две фирме. У селима не постоји организовано сакупљање и одвођење отпадних вода осим у селу Боботе, већ се одвођење врши у септичке јаме или најближе водотоке. Санитација сеоских насеља се врши у импровизоване, пропусне септичке јаме, а често се непосредно изливају и у оближње мање водотоке. Осека из штала се неконтролисано слива у мање водотоке, загађујући их веома оптерећеним органским садржајима. У разбијеним сеоским насељима на планинском подручју реализација класичне канализације није могућа,

те се поставља доста сложен задатак да се стање санитације побољшава кроз индивидуалне захвате - изградњом вододрживих септичких јама. С озиром да је током претходних година решено водоснабдевање дела сеоских средина, Генералним планом сакупљања и одвођења отпадних вода, предвиђена је изградња сеоских канализационих система и постројења за пречишћавање отпадних вода за целу територију општине. Путна мрежа на територији општине Александровац састоји се од: регионалних, локалних и некатегорисаних путева. Александровац представља типично линеарно градско насеље, збијеног типа, чија је просторна организација условљена коридором државног пута који пролази кроз центар града и неповољним теренским условима за изградњу у ободним брдским зонама. Општина Александровац је повезана са регионалним центрима Ниш, Крагујевац, Чачак, Крушевац и Нови Пазар као и са центром од државног значаја Београдом, релативно добрим регионалним путем. Главне саобраћајнице на територији општине Александровац су: Државни пут бр.162 дужине 110 км : Р222 Крушевац-Брус- Александровац-Гоч -овај путни правац је саобраћајна веза општине преко Крушевца, од кога је удаљена 35 км, и Појата повезана са ауто путем у правцу Ниша, од кога је удаљена 100 км и у правцу Београда, од кога је удаљена 230 км, и Врњачком Бањом од које је удаљена 45 км. Државни пут 207 дужине 73 км : Р 119 Читлук-Пепељевац-Александровац-Грчак-Јошањичка Бања - овај путни правац је саобраћајна веза општине према општини Рашка, од које је удаљена 68 км и општини Нови Пазар, од које је удаљена 90 км. Државни пут 161 дужине 110 км : Р 211 Стопања-Ратаје-Витково-Брус-Куршумлија - овај путни правац је саобраћајна веза према општини Брус, од које је удаљена 18 км, Блаце, од које је удаљена 52 км, Куршумлије, од које је удаљена 72 км и у правцу Прокупља, Ниша и Копаоника од кога је удаљена 50 км. Основну мрежу градских саобраћајница у Александровцу чине примарне улице, којима се воде транзитни токови и према њој управно орјентисане мреже секундарних саобраћајница, локални и некатегорисани путеви, који је допуњују. На територији општине Александровац изграђено је преко 150 локалних путева, укупне дужине 588 км, од чега 303 км са савременим коловозом. Електроенергетски објекти: На територији општине Александровац: далековод 110кв Александровац-Брус-Куршумлија у дужини од 22 км, ТС35 кв Мрмош-Александровац у дужини од 10 км, ТС 35 кв Доброљубци- Александровац у дужини од 7,5 км, ТС35кв Доброљубци-Равни у дужини од 7,2 км. Насеље Александровац и већи део насељених места у општини Александровац снабдева се електричном енергијом из трафостанице ТС 110/35 кв Стањево која је изграђена 1968 године, реконструисана 1998 године и прикључена на далековод Александровац -Брус-Куршумлија. Градско подручје, покривено је дистрибутивном мрежом 10 кв и 1 кв која је делимично ваздушна, а једним делом је подземна-кабловска. Постојећи капацитети задовољавају потребе локалног становништва са електричном енергијом. Сви електроенергетски објекти на територији општине Александровац су власништво Републике Србије, а корисник истих је Ј.П.“Електро мрежа Србије“. Проблем представљају електроенергетске мреже које су дотрајале и представљају опасност, те се мора наставити са напорима да се изградњом нових ТС 10/04 и 20/04 и нових прикључних водова пратеће мреже обезбедити сигурно и квалитетно снабдевање потрошача електричном енергијом на целој територији општине. У оквиру електроенергетске инфраструктуре планира се проширење капацитета у ТС 110/35 кв Александровац, уградњом трафоа 110/10 кв снаге 1х31, 5 мгв, замена трансформатора и изградња далековода 35 кв Александровац-Ботурић-Плеш. Телекомуникациона инфраструктура: На територији општине Александровац постоје 10 телефонских централа за фиксне телефоне које су дигитализоване са инсталираним капацитетима од 8.888 прикључака. На телекомуникациони систем прикључено је 8.387 корисника. Мобилна телефонија је заступљена преко 3 оператера: “Телеком Србија“ А.Д., “А1 Србија“ Д.О.О. и “Yettel“ Д.О.О., са базним станицама у насељеним местима: Суботица, Доњи Ступањ, Набрђе, Александровац, Ратаје, Плоча, Митрово поље, Ботурићи, Ржаница, Новаци, Јелакци, Бзенице и Мрмош.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: Према подацима РГЗ, који су коришћени за израду Годишњег програма заштите уређења и коришћења пољопривредног земљишта за 2024. годину, укупно пољопривредно земљиште је по свим облицима својине 27.602, 6603 ха, од тога 632.8911 ха у власништву Републике Србије. Према попису пољопривреде из 2012.године укупно расположиво пољопривредно земљиште је 20.650 ха, од тога коришћено пољопривредно земљиште у површини 14.218 ха. Ову површину коришћеног пољопривредног земљишта обрађује и користи 5.543 пољопривредна газдинства на територији општине Александровац. Просечна површина по газдинству је 2,5600 ха. На поседима ове просечне површине структура пољопривредних култура је разноврсна и производња је углавном

екстензивног карактера. Разлог за овакву ситуацију у разноликој производњи на једном газдинству: уситњени поседе, није донет дугорочни тржишни програм са утврђеним минималним ценама откупа пољопривредних производа најмање за период од 10 година где би пољопривредници имали неку сигурност у инвестирању подизања и одржавања воћних засада. Структура пољопривредног земљишта је: оранице и баште 6.821 ха; ливаде и пашњаци 2.826 ха; воћнаци 2.958 ха; виногради 1.530 ха. Пољопривредне површине под виновом лозом пре 20 година биле су знатно веће у односу на данас. Данас општина Александровац има само 1.530 ха под виноградом. Последица смањене површине је неадекватна цена грозђа задњих 20 година и болест "Златасто жутило" винове лозе, које је уништило велике површине под виноградом. Значајно се из године у годину повећавају површине под јагодичастим воћем: малина 596 ха, купина 159 ха, јагода 64 ха, коштичаво воће: вишња 578 ха и шљива 1096 ха. На територији општине Александровац на основу Правилника о одређивању подручја са отежаним условима рада у пољопривреди („Сл.гласник РС“,бр 29/2013), проглашена су 22 насеља и то: Бзенице, Ботурићи, Велика Врбница, Веља Глава, Вранштица, Горњи Вратари, Грчак, Доњи Вратари, Јелакци, Козница, Латковац, Лесеновци, Лесковица, Плеш, Плоча, Поповци, Пуховац, Ржаница, Рогавчина, Рокци, Старци и Стрменица. Укупна наводњавана површина пољопривредног земљишта је 430 ха и то су углавном површине под поврћем и јагодичастим воћем где се наводњавају системом кап по кап. Укупна површина пољопривредног земљишта у власништву Републике Србије је 2.329,2723 ха од ове површине планирано за давање у закуп 679,6705 ха и налази се углавном у насељима изнад 500 м надморске висине, углавном пашњаци 7. и 8. класе земљишта

Вишегодишњи засади: На територији општине Александровац, од укупно коришћеног пољопривредног земљишта 14.218 ха под воћем и грозђем је засађена површина од 4.489 ха, од тога под воћњацима 2.958 ха, под виноградом 1.531 ха. Најпознатије аутохтоне сорте грозђа које се узгајају на овим просторима су Прокупац и Тамјаника, мада у скорије време доста је засађено и других оплемењених сорти грозђа. Највеће су површине под шљивом 1.096 ха, малином 596 ха, вишњом 578 ха, јабуком 252 ха, купином 159 ха, крушком 81 ха, орасима 49 ха, лешници 16 ха, кајсијом 14 ха, бресквом 9 ха, осталим бобичастим воћем 5 ха. Када је у питању начин узгајања винове лозе, према подацима из пописа 2012.године, подједнако је заступљен и интензивни и екстензивни начин узгајања. Промена климатских услова задњих година (честе кише, велика количина падаваина, олујни ветар и град) неповољно утиче на гајење винове лозе као и других воћних врста и укупног стања у пољопривредној производњи. Повећава се употреба хемијских средстава а самим тим повећавају се трошкови производње, а предузимање других мера заштите пољопривредних култура се показује као неопходност (осигурање усева, изградња система за наводњавање, противградне мреже и опште мере заштите - противградна дејства на већем подручју територије.

Сточни фонд: На територији општине Александровац, од укупног коришћеног пољопривредног земљишта под житима и махунаркама је 4.703 ха и крмним биљем 1.652 ха, ливаде и пашњаци 2.862 ха, што представља површине за евентуални хранидбени потенцијал за узгој стоке на овим просторима. Сточарство је било заступљено углавном у планинском делу општине, у насељима која се налазе изнад 500 м надморске висине и сврстана су у подручја где се пољопривреда обавља под отежаним условима. Данас је сточарство слабо заступљено, без обзира што на овим просторима постоје знатне површине под ливадама и пашњацима и смештајни капацитети. Највећи разлог за овакво стање је смањен број становника на овим просторима и старосна структура постојећег становништва. На територији општине Александровац евидентиран је укупан број: говеда 4.308, свиње 16.971, овце 15.776, козе 883, коњи 28, кокош 400.654, ћурке 2.164, патке 560, гуске 343, остала живина 871 и кошнице пчела 5.229. Укупан број објеката за смештај говеда је 3.615 са укупним капацитетом од 18.161 броја места, од тога коришћени број места је 4.306. Укупан број објеката за смештај свиња је 3.602, са укупним капацитетом 30.442 броја места, од тога коришћени број места 14.062. Укупан број објеката за смештај кокошака је 1.943, са укупним капацитетом 137.170 броја места, од тога коришћени број места 106.297. Укупан број објеката за смештај остале стоке 1.574, са укупним капацитетом од 50.954 м² од тога коришћено 45.676.

Механизација, опрема и објекти: На територији општине Александровац, пољопривредна механизација, која се користи у пољопривредној производњи је стара преко 10 година (према Попису становништа док је реална старост исте је преко 20 година) а обнова исте је престала са нестанком задругарства повољних кредита који су се реализовали преко задруга. Према Попису пољопривреде из 2012.године, бројно стање пољопривредне механизације је: једноосовински трактори - 4.747, од тога старији од 10 година 4.661, двоосовински трактори - 3.676, од тога старији од 10 година 3.645, комбајни

177, од тога старији преко 10 година 175. Прикључне машине: плугови 2.853, тањираче 144, дрљаче 1.745, сетво-спремачи 73, ротофрезе 781, растурачи минералног ђубрива 165, растурачи стајњака 60, сејалице 898, прскалице 1.240, приколице 2.679, косилице 1.617. Објекти за смештај стоке на пољопривредним газдинствима: објекти за смештај говеда 3.615, објекти за смештај свиња 3.602, објекти за смештај кокошака носиља 1.943, објекти за смештај остале стоке 1.574. Објекти за смештај пољопривредних производа на газдинству: кошеви за кукуруз 2.596, амбари 380, силоси 14, објекти за силажу 60, хладњаче 15, пластеници 691, сушаре 5.

Радна снага: Газдинства према броју чланова и стално запослених на газдинству има укупно 5.543, са стално запослена 1-2 лица има 3.086, са 3-4 лица 2.067, са 5-6 лица 369, са 7 и више лица 21. Чланови газдинства и стално запослени на газдинству према полу и правном статусу газдинства: чланови газдинства и стално запослени на газдинству 14.531 лице од тога 6.464 жене и 8.067 мушкарци, на породичном газдинству је запослено 14.406 од тога 6.420 жене и 7.986 мушкарци, на газдинству правног лица има 125 запослених од тога 44 жене и 81 мушкарац. Чланови газдинства и стално запослени на породичном газдинству према полу: укупно газдинства 5.414 где је жена носилац газдинства 737 а где је мушкарац носилац газдинства 4.677. Чланови породице и рођаци, који су обављали пољопривредну активност на газдинству укупно 8.992 чланова, од тога 5.683 жене и 3.309 мушкаца. Годишње радне јединице ангажоване радне снаге у пољопривреди: укупно радних јединица 6.457 од тога носиоци газдинства 2.705 и жене 277, чланови породице и рођаци који су обављали пољопривредну активност на газдинству укупно 3.367 од тога жене 2.160, стално запослених на газдинству 66 од тога 28 жене, сезонска радна снага укупно 318. Управници (менаџери) на газдинствима: Укупно има 5.543 управника од тога жене 654 и 4.889 мушкараца, што се тиче нивоа обучености 3.757 управника има само пољопривредно искуство стечено праксом, 39 има курсеве из области пољопривреде, 166 пољопривредну средњу школу, 1.219 има другу средњу школу, 93 пољопривредна виша школа или факултет, 269 друга виша школа или факултет, 126 управника је похађало курсеве о пољопривреди у 2012.години. Газдинства према другим профитабилним активностима у вези газдинства: од укупно 1.140 газдинстава прерадом меса бави се 6 газдинстава, прерадом млека 340 газдинстава, прерадом воћа и поврћа 669 газдинстава, прерадом других пољопривредних производа 59, обрадом дрвета 28 газдинстава, активности у шумарству 17 газдинстава, активностима у вези туризма 7 газдинстава, народна радиност 15 газдинства, узгојем рибе 3 газдинства, радом на основу уговора у области пољопривреде 192 газдинства, рад на основу уговора у другој области 30 газдинстава.

Структура пољопривредних газдинстава: На територији општине Александровац регистровано је 5.543 пољопривредних газдинства што је 68% од укупног броја домаћинстава. Према величини коришћеног пољопривредног земљишта: - газдинства без коришћеног пољопривредног земљишта 7; - газдинства која користе до 1 ха и мање је 1.513; - газдинства која користе 1-2 ха је укупно 1.394; - газдинства која користе 2-5 ха је 2 033; - газдинства која користе од 5-10 ха је 516; - газдинства која користе од 10-20 ха је 71; - газдинства која користе од 20-30 ха је 5; - газдинства која користе 30-50 ха је 1; - газдинства која користе од 50-100 ха је 1 и - газдинства која користе преко 100 ха је 2. Према броју условних грла газдинства са 4 и мање УГ је 4.994, газдинства са 5-9 УГ је 438, газдинства са 10-14 УГ је 52, газдинства са 15-19 УГ је 12, газдинства са 20-49 УГ је 21, газдинства са 50-99 УГ је 21, газдинства са 100-499 УГ је 5.

Производња пољопривредних производа: Обим пољопривредне производње у општини Александровац зависи од бројних услова: - пољопривредна производња се обавља углавном на отвореном простору без заштитних мрежа; - приходи од пољопривредне производње зависе од метеоролошких услова; - примена агротехничких мера није заступљена и прилагођена правилима заштите и неге над биљним културама условљена куповном моћи становништва; - уситњене парцеле (просечна величина кат.парцеле око 0.18 00 ха); - неприступачан терен где се пољопривредна производња обавља и немогућност употреба механизације; - колебања на тржишту пољопривредних производа и несигурност произвођача. По подацима РЗС "Општине и региони у Републици Србији 2015" просечан принос: - пшеница 2.775 кг/ха а укупан принос у општини 5.584 т; - кукуруз 3411 кг/ха а укупан принос у општини 9.439 т; - пасуљ 1000 кг/ха а укупан принос у општини 65 т; - кромпир 12.921 кг/ха а укупан принос у општини 5.892 т; - јабука 9.9 кг/по стаблу а укупан принос у општини 1.366 т; - шљива 8,2 кг/по стаблу а укупан принос у општини 7.149 т; - грожђе 1,4 кг/по чокоту а укупан принос у општини 18.612 т. Сточарска производња се углавном обавља екстензивно у склопу сеоског газдинства а сточни производи углавном задовољавају потребе за исхрану чланова сеоског газдинства, вишак сточарских производа

продају на оближњим пијацама. На територији општине Александровац постоје 2 млекаре, 2 кланице, 2 рибњака и 5.229 кошнице пчела. За органску производњу, уз поштовање прописаних мера заштите, постоје услови на целој територији општине Александровац.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: Општина Александровац има 5 удружења: Удружење воћара и виноградара, Удружење сточара, Удружење пчелара, Удружење малинара, Удружење стрелаца. На територији општине Александровац има више активних задруга, односно седам. Задњих година формирају се и нове задруге које се углавном баве откупом пољопривредних производа од пољопривредних произвођача, под условима које објављују непосредно пред или неретко у току бербе и даљим пласманом, као и товом јунади и узгојем млечних крава.

Трансфер знања и информација: Званично регистрована пољопривредна стручна служба је Пољопривредна стручна служба у Крушевцу, која покрива читав Расински управни округ, али је иста веома мало заступљена на територији општине Александровац. Недовољно су организоване обуке са пољопривредним газдинствима. Служба због удаљености није у могућности да пружи адекватну помоћ пољопривредним газдинствима, а иста као посебна институција није образована на територији општине. Додатна знања и информисање општина обезбеђује кроз финансирање програма удружења у овој области и непосредним упућивањем пољопривредних произвођача на сајмове и дуге манифестације

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Регреси	100.1	1.500.000,00	2.500,00	100	0,00	706.200,00
	УКУПНО		1.500.000,00				

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	4.781.982,88	60	250.000,00	2.827.183,79
2	Управљање ризицима	104	3.500.000,00	10	25.000,00	3.304.633,33
	УКУПНО		8.281.982,88			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	300.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		300.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	10.081.982,88
Планирана средства за директна плаћања	1.500.000,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	8.281.982,88
Планирана средства за посебне подстицаје	300.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0,00
Пренете обавезе	6.838.017,12

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Циљна група овог програма: Регистрована пољопривредна газдинства - физичка лица (укључујући предузетнике и правна лица), регистрована у Националном регистру пољопривредних газдинства у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју. Након спровођења овог Програма очекивања су: - да ће пољопривредна газдинства успети да сачувају своје пољопривредне производе од елементарних непогода, пласирају их на тржиште, а од остварене зараде обезбеде егзистенцију свог домаћинства и већа улагања у пољопривредну производњу; повећати производњу; едукација и упознавања пољопривредних газдинстава са научно техничким и технолошким достигнућима у области пољопривредне и сточарске производње; - унапређење и побољшање услова живота у руралним срединама.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: Информисање потенцијалних корисника о програму вршиће се на следећи начин: на огласној табли Општинске управе и огласним таблама свих МЗ на територији општине Александровац; на сајту општине Александровац, преко Информативне службе општине Александровац, тако што ће се на насловној страни налазити вест са информацијама у вези програма и наведеним критеријумима и наведеном потребном документацијом за подношење захтева; информације о Програму проследити локалним средствима јавног информисања; информације о Програму и помоћ приликом попуњавања захтева пружиће им Општинска управа општине Александровац, Одељење за локални економски развој и пољопривреду.

Мониторинг и евалуација: Општинска управа општине Александровац преко унутрашње организационе јединице Одељења за локални економски развој и пољопривреду, обавља послове на изради предлога Програма и реализацији мера након усвајања истог. Током периода реализације Програма, мониторинг и евалуацију врше све унутрашње јединице у оквиру Управе, свака из своје области деловања. Такође у процесу мониторинга и евалуације учествују и други органи и стручна тела

општине: Општинско веће-усвајање годишњег извештаја, Одељење за буџет и финансије врши контролу изворних прихода локалне самоуправе и јавне набавке - и контролу документације и законску исправност поднетих захтева, у оквиру своје надлежности, као и комисије и друга радна тела која се формирају у периоду реализације самог Програма, а које углавном имају задатак контроле наменског коришћења одобрених средстава. Одељење за локални економски развој и пољопривреду на крају буџетске године организује састанке са корисницима средстава по Програму мера, ради добијања информација о успешности реализованих мера и оствареним резултатима и ради добијања података о потребама за увођењем нових или иновацију /кориговање старих мера.

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 100.1 Регреси

2.1.1. Образложење: На територији општине Александровац по подацима из пописа пољопривреде 2012.године, укупан број говеда је 4.308 грла од тога 2.550 крава. Укупан број пољопривредних газдинства је 5.543 што нам довољно показује да само $\frac{1}{2}$ пољопривредних газдинства поседује у просеку по једну краву. Према поднетим захтевима за субвенционисање регреса за репродуктивни материјалвештачко осемењавање, број грла у последњим годинама значајно се смањило. Укупна површина коришћеног пољопривредног земљишта под ливадама и пашњацима је 2.826 ха, под житарицама 4.703 ха и крмним биљем 1.652 ха. Ове површине под ливадама и пашњацима као и површине под ратарским културама нам показују да поседујемо довољно ресурса за производњу сточне хране што нам пружа могућност за повећање сточног фонда на територији наше општине. Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање) једна је од мера која би подстакла повећању броја грла, побољшању расног састава говеда, унапређење производних способности грла, повећање произведених количина меса и млека на овим просторима.

2.1.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Стабилност и побољшање доходак пољопривредних газдинства; Одрживост производње и одрживост квалитета производа; Повећање производње,побољшање продуктивности и квалитета производа; Специфични циљеви: Побољшање расног састава говеда; Контролисана репродукција говеда.

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Према члану 13. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе могу да утврђују мере подршке за спровођење пољопривредне политике за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, осим директних плаћања, а која се не односе на регресе за трошкове складиштења у јавним складиштима и регресе за репродуктивни материјал и то само за вештачко осемењавање, као и мере политике руралног развоја за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Мера је у складу је са Националним програмом за пољопривреду. Подносиоци захтева потписују Изјаву под пуном материјалном и кривичном одговорношћу да нису користили седства за исте намене по неком другом основу (субвенције, донације и др.). Одељење за локални економски развој и пољопривреду, на основу поднетих захтева води евиденцију за које намене се користе подстицајна средства локалне самоуправе и не издаје Потврде лицима која би за исте намене конкурисала код Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, средства из ИПАРД фондова и других донација.

2.1.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су носиоци комерцијалног регистрованог пољопривредног газдинства-физичка лица (укључујући предузетнике) са територије Општине Александровац чија су газдинства у активном статусу за 2024.годину. Правна лица регистрована у Националном регистру пољопривредних газдинства у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју са територије општине Александровац. Земљорадничке задруге- које имају најмање пет чланова задруге који су уписани у Регистар пољопривредних газдинстава као носиоци или чланови пет различитих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава у активном статусу.

2.1.5. Економска одрживост: У оквиру програма мере подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Александровац, код мере директних плаћања подстицаји за пољопривредна газдинства су мале вредности и корисници нису у обавези да доставе бизнис план.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: За кориснике премије за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање)-да су услуге овлашћених организација за ове намене реализоване почевши од 01. новембра 2023. године, закључно са 31. октобром 2024.године. Признаница о извршеном плаћању за вештачко осемењавање у периоду од 01.11.2023.године закључно са 31.10.2024.год. Извод из регистра пољопривредних газдинства о сточном фонду из еАграра. Фотокопија пасоша за осемењено грло. Потврда о активном статусу регистрованог комерцијалног пољопривредног газдинства из еАграра. Корисник мора бити са пребивалиштем и производњом на територији општине Александровац.

2.1.7. Специфични критеријуми: За реализацију ове мере корисник је у обавези да испуни само опште критеријуме.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
100.1.1	Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање)

2.1.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	За ову меру нису предвиђени посебни критеријуми за избор корисника, већ се средства одобравају по редоследу пријема комплетних захтева до утрошка средстава предвиђеним овим програмом.		

2.1.10. Интензитет помоћи: Износ регреса за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање говеда) је 100%, максимално до 2.500,00 динара по једном приплодном грлу, а максимални износ по једном кориснику није ограничен. Укупна опредељена средства за ову меру су 1. 500.000,00 динара

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број подржаних газдинстава за регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање) говеда
3	Укупан број осемењених приплодних грла

2.1.12. Административна процедура: Реализација регреса за репродуктивни материјал се спроводи на основу објављивања Кокурса и иста ће се спроводити до утрошка опредељених средстава. Конкурс се објављује на основу Правилника који доноси начелник општинске управе. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране локалне самоуправе у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости. Уз захтев се прилаже: - Признаница о извршеном плаћању за вештачко осемењавање у периоду од 01.11.2023.године до 31.10.2024. године; - Извод из регистра пољопривредних газдинстава о сточном фонду за 2024.годину из еАграра; - Фотокопија пасоша за осемењено грло; - Фотокопија наменског жиро рачуна подносилаца захтева; - Потврда о активном статусу регистрованог комерцијалног пољопривредног газдинства за 2024.године из еАграра; - Фотокопија личне карте; - Потврда надлежног органа локалне самоуправе о измиреним обавезама и порезима; - Изјава под материјалном и кривичном одговорношћу да за исте намене није користио средства по основу других фондова, донација, средства избуџета Републике Србије. Одељење за локални економски развој и пољопривреду, утврђује да ли су испуњени критеријуми за остваривање права на коришћење регреса и доноси одлуку о исплати средстава корисницима са комплетним захтевима по редоследу поднесеног и комплетног захтева до утрошка расположивих средстава, а крајњи рок за подношење захтева је 15.11.2024.год. Са пољопривредним произвођачима који испуњавају услове, закључује се Уговор, којим се уређују међусобна права и обавезе Корисника и Општине. Уговоре закључује начелник општинске управе.

2.2. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.2.1. Образложење: На територији општине Александровац, може се закључити да се гаје различите врсте и сортимент воћа, а повољна клима и погодни геоморфолошки услови то омогућавају. Дакле подручје александровачке Жупе је изузетно повољно за гајење винове лозе, малине, купине, шљиве, вишње, јабуке, крушке и осталог воћа које се гаје на овом делу континента. Проблем представљају,

уситњене парцеле на пољопривредним газдинствима па пољопривредници често немају могућност коришћења подстицајних средстава од Републике. Пчеларство представља малу, али изузетно атрактивну пољопривредну делатност, и веома је заступљено на територији општине Александровац, али тренутно се налази у незадовољавајућем положају и поред тога што природни ресурси, који су основ развоја пчеларства, указују на огромне потенцијале и могућности његовог развоја. Утицај пчеларства на пољопривредну производњу је изузетно велик, с обзиром да се његовим развојем унапређује и стање у ратарској, воћарској и повртарској производњи, пошто без пчела као опрашивача, није могуће постићи задовољавајући ниво производње у поменутиим гранама, а што има непосредан утицај на развој и стабилност укупне пољопривредне производње. Последњих година пчеларство почиње да се тржишно усмерава у правцу прихватања услова и стандарда ЕУ. Различите врсте меда које потичу са географског подручја општине Александровац су високог квалитета. Потребне су инвестиције у повећање броја кошница, у нове машине и опрему како би се пчеларска производња модернизовала и постала конкурентнија како на домаћем, тако и на иностраном тржишту. Подстицањем производње у пчеларству, настоји се да се повећа оријентација произвођача на ову грану сточарства. Ефекат мере подстицаја огледа се у повећању производње меда и његовог пласмана на домаће и међународно тржиште. Такође, сектор сточарства карактерише мали број пољопривредних газдинстава која се баве искључиво товом или производњом млека у већем обиму, као и велики број релативно малих мешовитих газдинстава која, комбиновано производе млеко и месо. Постојеће стање у сектору, указује на пад сточарске производње, па је приоритет унапређење и побољшање квалитета сточарске производње, специјализација у производњи меса и побољшање продуктивности у производњи. Унапређење и помоћ сточарима, неопходна је ради постизања веће економске ефикасности, стабилности дохотка газдинстава, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости. Због застареле опреме и механизације проблем обрађивања пољопривредног земљишта је све већи, а самим тим и приноси и конкурентност на тржишту није задовољавајућа. Због наведених проблема неопходно је унапредити опрему и механизацију пољопривредних произвођача. Један од водећих проблема на територији општине Александровац је и огромна штета коју пољопривредни произвођачи сваке године имају, а узрокована је временским неприликама. Како би осигурали производњу и тиме омогућили стабилан приход пољопривредника, неопходно је и улагање у производњу у заштићеном простору и заштиту од града.

2.2.2. Циљеви мере: Општи циљ: 1) Раст и унапређење конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; 2) Повећање нивоа производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње; 3) Стабилност и повећање дохотка пољопривредних газдинстава; 4) Унапређење техничко-технолошке опремљености пољопривредних газдинстава; 5) Одрживо управљање ресурсима, и заштита животне средине, као и унапређење енергетске ефикасности пољопривредне производње; 6) Усклађивање са правилима ЕУ, њеним стандардима, политикама и праксама; 7) Останак већег броја младих на својим газдинствима; 8) Побољшање економске и социјалне структуре; 9) Бољи територијални развој и модернизација. Специфични циљеви: Веће површине под интензивним засадама воћа, грожђа и хмеља сертификованим садним материјалом. Веће површине под ратарским и повртарским културама. Већа производња у заштићеном простору. Унапређење квалитета производа. Бржа и ефикаснија примарна обрада пољопривредног земљишта. Квалитетније и ефикасније припремање и складиштење стошне хране. Боље храњење и појење животиња. У сектору пчеларства специфични циљеви су: већи број квалитетних пчелињих друштава. Повећање прихода у пољопривредним газдинствима која се баве пчеларском производњом. Повећање производње, унапређење квалитета производа пчеларства и здравствене безбедности производа из ове гране пољопривредне производње. Унапређење пласмана производа пчеларства, јачање тржишних ланаца у овом сектору. Унапређење других грана пољопривредне производње, које зависе од улоге пчела као опрашивача и повећања броја кошница. Модернизација и обнављање машина и опреме ради повећања продуктивности производње у пчеларству. Достизање стандарда у области заштите животне средине. У сектору производње млека специфични циљеви су: повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње млека, повећање квалитета млека, прилагођавање производа захтевима тржишта. У сектору производње меса специфични циљеви су: повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње меса, унапређење квалитета говеђег, овчијег, козијег, живинског и свињског меса, у складу са прописаним ветеринарско - санитарним условима.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је

усклађена са Националним програмом за рурални развој. Подносиоци захтева потписују Изјаву под пуном материјалном и кривичном одговорношћу да нису користили седства за исте намене по неком другом основу (субвенције, донације, средства из буџета Републике Србије и др.). Одељење за локални економски развој и пољопривреду, на основу поднетих захтева води евиденцију за које намене се користе подстицајна средства локалне самоуправе и не издаје Потврде лицима која би за исте намене конкурисала код Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, средства из ИПАРД фондова.

2.2.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су носиоци комерцијалног регистрованог пољопривредног газдинства-физичка лица (укључујући предузетнике) са територије Општине Александровац чија су газдинства у активном статусу за 2024.годину. Привредно друштво регистровано у националном регистру пољопривредних газдинства у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју, са територије општине Александровац. Земљорадничке задруге - које имају најмање пет чланова задруге који су уписани у Регистар пољопривредних газдинстава као носиоци или чланови пет различитих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава у активном статусу

2.2.5. Економска одрживост: За ову меру није потребан бизнис план а ни пројектна документација.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: 1) За инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја; 2) У случају када није власник катастарских парцела који су предмет инвестиције за коју подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде, на период закупа-односно коришћења од најмање пет година, почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја. 3) Подносилац захтева мора да има измирене пореске обавезе и доспеле јавне дажбине према локалној самоуправи; 4) Корисник треба да има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом; 5) Корисник мора бити са пребивалиштем и производњом на територији општине Александровац; 6) За предузетника и правно лице: -регистровано пољопривредно газдинство мора бити уписано у Регистар пољопривредних газдинстава и налазити се у активном статусу; мора бити регистровано у Агенцији за привредне регистре и бавити се делатношћу за коју конкурише; да није у Агенцији за привредне регистре регистровано : да му је изречена правоснажна судска или управна мера забране обављања делатности; да је осуђивано због привредног преступа и поступак ликвидације или стечаја, нити је престао да постоји услед судске или одлуке другог органа са обавезујућом снагом; 7) Да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке садног материјала, механизације, опреме, и др; 8) Уколико је корисник привредно друштво треба да:- је разврстано у микро, макро или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство; у структури власништва има мање од 25% учешћа јавног капитала; није у групи повезаних лица у којој су неки од чланова велика правна лица; 9) Уколико је корисник земљорадничка задруга треба да је разврстана у микро, макро или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство. 10) Плаћање путем компензације и цесије неће бити признато.11) У случају да најближи сродници, брачни другови, отац и син, браћа, сестре и др. живе на истој адреси а носиоци су два или више различитих пољопривредних газдинстава, не могу остварити подстицаје за свако пољопривредно газдинство појединачно, већ се може поднети само једна пријава од једног носиоца газдинства. 12)Подносилац захтева са јединственим матичним бројем (ЈМБГ), које има регистровано пољопривредно газдинство као физичко лице и/или предузетник, правно лице, задруга и др., не може остварити субвенције за више газдинстава, већ само за једно од напред наведених. 13) Корисници који су користили подстицаје у 2023.години, немају право на подстицаје у 2024.години.

2.2.7. Специфични критеријуми: У сектору производње млека прихватљиви корисници треба да: 1)УПРГ имају пријављен сточи фонд (податак о врсти животиња (ХИД) на којима се држе или узгајају); 2)Пољопривредна газдинства која поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ до 29 крава на крају инвестиције; 3)Нема посебних критеријума за улагање у сектору млека за козе и овце. Усектору производње меса прихватљиви корисници треба да: 1) У РПГ имају пријављен сточни фонд (податак о врсти животиња (ХИД) на којима се држе или узгајају); 2)Имају у свом власништву, односно у власништву члана регистрованог пољопривредног газдинства до 29 грла говеда и/или 199 грла оваца и/или коза и или 29 грла крмача и/или 199 товних свиња и/или 999 ћурака и/или 299 гусака и/или 4999

бројлера на крају инвестиције. У сектору производње конзумних јаја прихватљиви корисници треба да: 1) У РПГ имају пријављен сточни фонд (податак о врсти животиња (ХИД) на којима се држе или узгајају); 2) Пољопривредна газдинстваса укупним капацитетом објекта за максимално 4999 кока носиља у експлоатацији на крају инвестиције; У сектору пчеларства прихватљиви корисници на крају инвестиције треба да имају од 5 до 500 кошница пријављених у Централној бази података о обележавању животиња код Управе за ветерину. У сектору воћа, прихватљиви корисници треба да: 1) у РПГ имају уписано пољопривредно земљиште под производњом одговарајућих биљних култура ; 2) Пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра; 3) Пољопривредна газдинства, регистрована у Регистру произвођача садног материјала воћа, винове лозе, хмеља у складу са Законом о садном материјалу („Службени гласник РС“, бр. 18/05 и 30/10) прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра. У сектору поврћа, прихватљиви корисници треба да: 1) у РПГ имају уписано пољопривредно земљиште под производњом одговарајућих биљних култура ; 2) Пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра; Сектор житарица и индустријског биља: 1) у РПГ имају уписано пољопривредно земљиште под производњом одговарајућих биљних култура ; 2) Пољопривредна газдинства која имају до 49ха земљишта под житарицама и индустријским усевима; 3) Пољопривредна газдинства која имају до 1,99ха земљишта под хмељом. Сектор виноградарства 1) Пољопривредна газдинства регистрована у Виноградарском регистру у складу са Законом о вину („Службени гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12) са највише 1,99 ха винограда на крају инвестиције; 2) Пољопривредна газдинства регистрована у Регистру произвођача воћа, винове лозе и садног материјала хмеља у складу са Законом о садном материјалу („Службени гласник РС“ бр. 18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.1.3	Опрема за мужу, клађење и чување млека на фарми, укључујући све елементе, материјале и инсталације
101.1.4	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака; специјализоване приколице за транспорт чврстог стајњака, укључујући и пратећу опрему за полутечни и течни стајњак)
101.1.5	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; косилице; превртачи сена)
101.1.6	Сточне ваге, рампе за утовар и истовар и торови за усмеравање и обуздавање животиња
101.1.7	Опрема за третман папака
101.1.8	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
101.1.9	Машине за примарну обраду земљишта
101.1.10	Машине за допунску обраду земљишта
101.1.11	Машине за ђубрење земљишта
101.1.12	Машине за сетву
101.1.13	Машине за заштиту биља
101.1.14	Машине за убирање односно скидање усева
101.1.15	Машине за транспорт
101.1.16	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.1.17	Машине и опрема за наводњавање усева
101.2.3	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака; специјализована опрема за транспорт чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, резервоари за течни стајњак, специјализоване приколице за транспорт чврстог/полутечног/течног стајњака, са одговарајућом опремом), укључујући и пратећу опрему за полутечни и течни стајњак)
101.2.5	Машине и опрема за складиштење и припрему сточне хране, за храњење и појење животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; превртачи сена, итд.)
101.2.6	Сточне ваге, рампе за утовар и истовар и торови за усмеравање и обуздавање животиња
101.2.7	Опрема за третман папака
101.2.8	Опрема за смештај квочки, специјализовани/посебно опремљени кавези
101.2.9	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
101.2.10	Машине за примарну обраду земљишта
101.2.11	Машине за допунску обраду земљишта
101.2.12	Машине за ђубрење земљишта
101.2.13	Машине за сетву
101.2.14	Машине за заштиту биља
101.2.15	Машине за убирање односно скидање усева
101.2.16	Машине за транспорт
101.2.17	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.2.18	Машине и опрема за наводњавање усева
101.3.1	Набавка опреме за живинарске фарме за производњу конзумних јаја
101.3.2	Набавка опреме за сортирање, паковање и чување конзумних јаја
101.3.4	Набавка опреме за руковање, сакупљање и коришћење животињског ђубрива; посебна опрема за транспорт ђубрива
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.3	Подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадама
101.4.4	Подизање/набавка жичаних ограда око вишегодишњих засада
101.4.5	Набавка опреме за вештачко опрашивање биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.6	Набавка опреме и уређаја за додатно осветљење и засењивање биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.7	Набавка опреме и уређаја за припрему земљишта и супстрата за гајење биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.8	Набавка опреме и уређаја за сетву, садњу и мулчирање (са фолијом)
101.4.9	Набавка опреме и уређаја за системе за хидропоничну производњу при производњи у заштићеном простору
101.4.10	Набавка опреме и уређаја за заштиту биља и стерилизацију земљишта и супстрата при производњи у заштићеном простору
101.4.11	Набавка опреме за обогаћивање угљен-диоксидом (ткз. ђубрење угљен диоксидом при производњи у заштићеном простору)
101.4.12	Набавка бокс палета за транспорт и складиштење производа
101.4.13	Набавка опреме-линија за чишћење и прање производа
101.4.14	Набавка опреме-линија за бербу, сортирање и калибрање производа
101.4.15	Набавка опреме-линија за паковање и обележавање производа
101.4.16	Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста
101.4.17	Опрема за вентилацију и опрема за принудну вентилацију
101.4.18	Опрема/механизација за заштиту од мрза
101.4.19	Машине за примарну обраду земљишта
101.4.20	Машине за допунску обраду земљишта
101.4.21	Машине за ђубрење земљишта
101.4.22	Машине за сетву
101.4.23	Машине за садњу
101.4.24	Машине за заштиту биља
101.4.25	Машине за убирање односно скидање усева
101.4.26	Машине за транспорт
101.4.27	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.4.28	Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева
101.5.1	Машине за примарну обраду земљишта
101.5.2	Машине за допунску обраду земљишта
101.5.3	Машине за ђубрење земљишта
101.5.4	Машине за сетву
101.5.5	Машине за садњу
101.5.6	Машине за заштиту биља
101.5.7	Машине за убирање односно скидање усева
101.5.8	Машине за транспорт
101.5.9	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.5.10	Машине и опрема за наводњавање усева
101.6.1	Набавка нових пчелињих друштава
101.6.2	Набавка опреме за пчеларство

2.2.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Критеријуми и селекција се не примењују при реализацији ове мере већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева до утрошка средстава.		

2.2.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја за сектор млеко, шифре инвестиција: 101.1.3., 101.1.4., 101.1.5., 101.1.6., 101.1.7., 101.1.8., 101.1.9., 101.1.10., 101.1.11., 101.1.12., 101.1.13., 101.1.14., 101.1.15., 101.1.16., је 60% од инвестиције без ПДВ-а. Максималан износ подстицаја по кориснику средстава за подстицаје из сектора млеко је 250.000,00 динара. Износ подстицаја за сектор месо, шифре инвестиција: 101.2.3., 101.2.5., 101.2.6., 101.2.7., 101.2.8., 101.2.9., 101.2.10., 101.2.11., 101.2.12., 101.2.13., 101.2.14., 101.2.15., 101.2.16., 101.2.17., је 60% од инвестиције без ПДВ-а. Максималан износ подстицаја по кориснику за сектор месо је 250.000,00 динара по кориснику. Износ подстицаја за сектор производње конзумних јаја, шифре инвестиције: 101.3.1., 101.3.2., 101.3.4., је 60% од инвестиције, без ПДВ-а. Максималан износ подстицаја по кориснику за сектор производње конзумних јаја је 250.000,00 динара. Износ подстицаја за сектор воће, грожђе, поврће (укључујући печурке) и цвеће, шифре инвестиција: 101.4.1., 101.4.2., 101.4.3., 101.4.4., 101.4.5., 101.4.6., 101.4.7., 101.4.8., 101.4.9., 101.4.10., 101.4.11., 101.4.12., 101.4.13., 101.4.14., 101.4.15., 101.4.16., 101.4.17., 101.4.18., 101.4.19., 101.4.20., 101.4.21., 101.4.22., 101.4.23., 101.4.24., 101.4.25., 101.4.26., 101.4.27., је 60% од инвестиције без ПДВ-а. Максималан износ подстицаја по кориснику је 250.000,00 динара. Износ подстицаја за инвестиције 101.1.17., 101.2.18., 101.4.28. и 101.5.10. је 60% од инвестиције без ПДВ-а. Подстицајна средства за инвестиције 101.1.17., 101.2.18., 101.4.28. 101.5.10. , могу се остварити за највише два рачуна у укупном износу већем од 20. 000,00 динара, а мањем од 65. 000,00 динара. Сектор остали усеви (житарице, индустријско, ароматично и зачинско биље и др), шифре инвестиције: 101.5.1., 101.5.2., 101.5.3., 101.5.4., 101.5.5., 101.5.6., 101.5.7., 101.5.8., 101.5.9., износ подстицаја по кориснику је 60% од инвестиције без ПДВ-а. Максималан износ по кориснику за сектор остали усеви (житарице, индустријско, ароматично и зачинско биље и др) је 250.000,00 динара. За сектор пчеларство, мера 101.6.1. набавка нових пчелињих друштава и мера 101.6.2., набавка нове опреме за пчеларство је 60% од инвестиције без ПДВ-а. Подстицајна средства могу се остварити за највише два рачуна који су у укупном износу већи од 20.000,00 динара. Максималан износ подстицаја по кориснику је 150.000,00 динара. Укупан износ одређених средстава за меру 101.6.1. набавка нових пчелињих друштава и меру 101.6.2 набавка нове опреме за пчеларство је 1.000.000,00 динара. Укупан максималан износ подстицаја по газдинству за Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава је 250.000,00 динара. Укупан износ одређених средстава за меру Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава износи 4.781.982,88 динара.

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број поднетих захтева
2	Број новоформираних засада и број посађених садница
3	Висина одобрених средстава по расписаном и спроведеном конкурс
4	Број машина и опреме

2.2.12. Административна процедура: Предвиђене мере ће бити спроведене од стране Општинске управе општине Александровац, а на основу Конкурса који расписује Начелник општинске управе. Конкурс ће бити отворен до утрошка средстава, а најкасније до 15.11.2024.године. Реализација ових мера се спроводи на следећи начин: Начелник општинске управе након усвајања Програма мера, доноси Правилник на основу кога расписује Конкурс. Правилником су дефинисана сва права и обавезе подносиоца захтева и локалне самоуправе, услови које подносилац захтева мора да испуњава да би могао да оствари подстицаје, неопходна документација потребна уз захтев, и др. Конкурсом су дефинисани услови за одобравање средстава. Исплата средстава врши се на основу решења Начелника, а на предлог Комисије за подстицаје развоја пољопривреде општине Александровац, која врши одабир корисника средстава, а рангирање ће бити по редоследу поднетих захтева. Решење о исплати средстава

доноси се по склапању Уговора са корисником средстава, у коме су регулисана међусобна права и обавезе. Уговоре са корисницима средстава, којим се уређују међусобна права и обавезе корисника и Општине закључује Начелник општинске управе. Потребна документација којом се доказује испуњеност услова за ућешће на Конкурсу: 1.Читко попуњен образац пријаве који чини саставни део Конкурса; 2.Фотокопија личне карте или очитана чипована лична карта за носиоца РПГ, односно овлашћеног лица у правном лицу; 3.Фотокопија картице наменског текућег рачуна; 4.Рачун који мора да гласи на име подносиоца захтева на коме је јасно исказана основна цена коштања, ПДВ и укупна цена плаћања трошкова, издатих после објављивања Конкурса; 5.Ако издавалац рачуна није у систему ПДВ-а, тај податак мора да буде јасно наведен на рачуну; 6. Отпремница; 7. Фискални рачун; 8.Потврда о активном статусу регистрованог пољопривредног газдинства за 2024.годину из еАграра; 9.Извод из регистра пољопривредних газдинстава за 2024.годину са подацима о биљној структури и катастарским парцелама из еАграра; 10. Извод из регистра пољопривредних газдинстава за 2024.годину са подацима о сточном фонду из еАграра; 11. Потписана и оверена изјава под пуном кривичном и материјалном одговорношћу да за предметну инвестицију не користи подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације и др. из буџета Републике Србије) - односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја - Образац 2; 12.Уверење о измиреним пореским обавезама и доспелим јавним дажбинама издато од стране надлежног органа јединице локалне самоуправе, не старије од 3 месеца; 13.Инвестициона сагласност, односно одобрење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде за подизање вишегодишњих засада на закупљеном пољопривредном земљишту у државној својини; 14.Уговор о закупу, односно коришћењу ако је производни засад подигнут на закупљеном земљишту или земљишту за које је склопљен уговор о коришћењу оверен код надлежног органа; 15.Сва потребна документа морају да гласе на подносиоца захтева и прилажу се у оригиналу или као оверене фотокопије; 16.Документа издата на страном језику морају да буду преведена на српски језик код овлашћеног судског тумача; 17.Јединствена царинска исправа за увозне саднице и приплодна грла; 18.Копија плана и извода из катастра непокретности (са подацима о власништву, теретима и ограничењима) препис листа непокретности, односно препис поседовног листа за све катастарске парцеле које су предмет захтева за подизање вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе. Додатна обавезна документација за правна лица: 1.Извод из Агенције за привредне регистре не старији од три месеца од дана подношења захтева; 2.Фотокопија потврде о пореском идентификационом броју; Отворен посебан наменски подрачун код Управе за трезор или поднет захтев за исти. Потребна документа могу се предати у оригиналу или као оверене фотокопије. Неблаговремене и непотпуне пријаве се неће разматрати.

2.3. Назив и шифра мере: 104 Управљање ризицима

2.3.1. Образложење: Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња, омогућава пораст квалитета и квантитета производње на локалном нивоу, а у складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014-2024. Због великог утицаја промене климе, а ради очувања квалитета, предвидљивости и одрживости пољопривредне производње ова мера представља неопходан начин очувања истог. Велике елементарне непогоде ранијих година у више наврата задесиле су територију општине Александровац и у појединим подручјима и до 100% уништиле пољопривредне производе којима су они једини извор прихода. Због напред наведеног, улагањем кроз меру 104-Управљање ризицима, знатно би се побољшао квалитет живота пољопривредник и остатак истих на газдинствима. До сада је мали број пољопривредних газдинстава осигуравао своју производњу, тако да су због временских неприлика пољопривредници претрпели велике штете. У вези са напред наведеним субвенционисање премије осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње подстиче се пораст квалитета и квантитета пољопривредне производње.

2.3.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Стабилност прихода пољопривредних газдинстава и побољшање продуктивности и квалитета пољопривредне производње, а самим тим и остатак младих на својим газдинствима. Специфични циљеви: Очување одрживости пољопривредне производње.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је усклађена са Националним програмом за рурални развој. Подносиоци захтева потписују Изјаву под пуном материјалном и кривичном одговорношћу да нису користили средства за исте намене по неком

другом основу (субвенције, донације и др.). Одељење за локални економски развој и пољопривреду, на основу поднетих захтева води евиденцију за које намене се користе подстицајна средства локалне самоуправе и не издаје Потврде лицима која би за исте намене конкурисала код Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, средства из ИПАРД фондова и других донација.

2.3.4. Крајњи корисници: Физичка лица-носиоци комерцијалног породичног пољопривредног газдинства, правна лица и предузетници са територије општине Александровац, уписана у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом у 2024.години.

2.3.5. Економска одрживост: Није потребна.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: Да је уписан у Регистар пољопривредних газдинстава у складу са Правилником о начину и условима уписа и вођења регистра пољопривредних газдинстава. Корисник мора бити са пребивалиштем и производњом на територији општине Александровац. За инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја. Уколико је корисник правно лице или предузетник, мора бити у активном статусу и уписан у регистар привредних субјеката. У случају да најближи сродници, брачни другови, отац и син, браћа, сестре и др. живе на истој адреси а носиоци су два или више различитих пољопривредних газдинстава, не могу остварити подстицаје за свако пољопривредно газдинство појединачно, већ се може поднети само једна пријава од једног носиоца газдинства. Подносилац захтева са јединственим матичним бројем (ЈМБГ), који има регистровано пољопривредно газдинство као физичко лице и/или предузетник, правно лице, задруга и др., не може остварити субвенције за више газдинстава, већ само за једно од напред наведених.

2.3.7. Специфични критеријуми: За реализацију ове мере корисник је у обавези да испуни само опште критеријуме.

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
104.3	Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња

2.3.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Критеријуми селекције се не примењују за меру 104.3, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева, до утрошка средстава		

2.3.10. Интензитет помоћи: За Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња, предвиђени интензитет помоћи износи 3.500.000,00 динара. Износ подстицаја по кориснику је 10% од укупног износа премије, без ПДВ-а, а максимално 25.000,00 динара по кориснику. Укупан износ одређених средстава за меру Управљање ризицима износи 3.500.000,00 динара.

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број одобрених захтева

2.3.12. Административна процедура: Мера Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња ће бити спроведена од стране локалне самоуправе по објављивању Конкурса за подношење захтева а на основу донетог Правилника. Правилник доноси начелник општинске праве. Уз захтев се прилаже: 1.Копија полисе осигурања издата од стране друштва за осигурање код кога је подносилац осигуран у периоду од 1.јануара 2024. до 31.октобра 2024.године, а оригинал се доставља на увид; 2.Потврда о извршеном плаћању укупне премије осигурања; 3.Потврда о активном статусу

регистрованог комерцијалног пољопривредног газдинства за 2024.годину из еАграра; 4.Извод из регистра пољопривредних газдинстава, биљна структура издате од стране Управе за трезор или из еАграра ; 5. Извод из регистра пољопривредних газдинстава, сточни фонд издате од стране Управе за трезор или из еАграра; 6.Фотокопија наменског жиро рачуна подносилаца захтева; 7.Потврда о измиренем доспелим обавезама и порезима издата од стране надлежне службе општинске управе; 8.Фотокопија личне карте; 9.Изјаву под кривичном и материјалном одговорношћу да за исте намене није користио средства по неком другом основу (донације, субвенције, подстицајна средства из буџета Републике Србије и др). Комисија за подстицаје развоја пољопривреде утврђује да ли су испуњени критеријуми за остваривање права на коришћење подстицаја за осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња, по редоследу поднесених и комплетираних захтева до утрошка расположивих средстава, на основу Правилника и Конкурса који доноси начелник општинске управе. Крајњи рок за подношење захтева је 15.11.2024.год. Са пољопривредним произвођачима који испуњавају услове закључује се Уговор којим се регулишу међусобна права и обавезе изабраних корисника и Општине. Уговоре закључује начелник општинске управе на предлог Комисије за подстицаје развоја пољопривреде. Исплата средстава врши се на основу решења начелника општинске управе, по потписивању Уговора.

2.4. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.4.1. Образложење: Одрживи развој пољопривреде и руралних подручја захтева да буде заснован на праћењу нових технологија, стручном усавшавању и константном трансферу знања и информација. Пољопривредни произвођачи и сеоско становништво све теже успевају да самостално, без икакве стручне помоћи примењују иновације у производњи, пласману, развоју непољопривредних делатности, маркетингу и другим активностима везаним за развој руралних средина. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014-2024 . Како би се интезивирала и унапредила пољопривредна производња на пољопривредним газдинствима, неопходна је едукација пољопривредних произвођача кроз организовање стручних предавања и саветовања и учешће на сајмовима као облика стицања нових знања.

2.4.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Развој пољопривреде и руралних подручја заснован на знању; Функционално повезивање свих актера локалног агросектора; Повећање доступности и квалитета знања, одрживи развој, заштита ресурса, побољшање биодиверзитета и смањење миграције становништва; Специфични циљеви: Повећање нивоа стручног знања и вештина сеоског становништва; Примена нових технологија и иновација; Техничко и кадровско унапређење институција укључени у систем креирања и трансфера знања; Јачање капацитета за прихватање знања кроз развијање свести и мотивисаности за образовањем.

2.4.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Општинска управа, одељење за локални економски развој и пољопривреду, организују предавања, одлазак на сајмове у земљи и иностранству, едукације, и др., и воде рачуна да нема дуплог субвенционисања од других институција.

2.4.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници средстава ове мере су: Удружења грађана, предузетници и правна лица за пружање саветодавних и других услуга, научне и стручне институције и пољопривредни произвођачи.

2.4.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.4.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник мора бити уписан у одговарајући регистар.

2.4.7. Специфични критеријуми: Не постоје.

2.4.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања
402.2	Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности

2.4.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере с обзиром да није предвиђено рангирање потенцијалних корисника.		

2.4.10. Интензитет помоћи: Општина Александровац финансира активности са 100 % учешћа. Реализација активности се спроводи преко Одељења за локални економски развој и пољопривреду, специјализованих правних лица, Одељења за буџет и финансије општинске управе општине Александровац. Укупан износ средстава предвиђен за реализацију мере Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју је 300.000,00 динара.

2.4.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број посећених сајмова
2	Број едукованих стручних лица и других правних лица
3	Укупан број одржаних едукација
4	Укупан број подржаних манифестација
5	Број едукованих пољопривредника

2.4.12. Административна процедура: Средства за меру реализују се на основу поднетих захтева и предлога Одељења за буџет и финансије, Одељења за локални економски развој и пољопривреду Општинске управе општине Александровац. На основу захтева доносиће се одлуке о одређивању средстава у складу са утврђеним критеријумима. Одељење за локални економски развој и пољопривреду, врши проверу навода из захтева и може да захтева достављање додатне документације. Избор пружаоца услуга вршиће се у складу са законом о јавним набавкама.

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Шумадије и Западне Србије	рзс*
Област	Расинска област	рзс*
Град или општина		рзс*
Површина	387	рзс*
Број насеља	55	рзс*
Број катастарских општина	51	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	22	
Демографски показатељи		
Број становника	22069	рзс**
Број домаћинства	7601	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, km ²)	57	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	-19	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	-36	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	11,98	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	26,37	рзс**
Просечна старост	46,88	рзс*
Индекс старења	205	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	13,69	рзс*
Основно образовање (%)	24,08	рзс*
Средње образовање (%)	47,59	рзс*
Више и високо образовање (%)	14,64	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	80	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	Доња Жупа-равничарско брежуљкасти, горња Жупа-брдско планински	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	/	Интерни

Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	Умерено континентална	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	/	Интерни
Средња годишња температура (oC)	/	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Воде првог реда: Расина, Јошанца. Пепељуша. Воде другог реда: Кожетинска, Дреначка, Вратарица	Интерни
Површина под шумом (ha)	13534	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	34/97	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	16,17	рзс*
Посечена дрвна маса (m3)	30915	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	5543	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	4145	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	4083	
- правна лица и предузетници (%)	62	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	14218	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	69	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	Оранице и баште 6821ха (47,98%), ливаде и пашњаци 2862ха (20,13%), воћњаци 2958ха (20,81%), виногради 1531ха (10,70%), остало 46ха (0,31%)	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	Жито 4703ха (68,95%), крмно биље 1652ха (24,22%), индустријско 18ха (0,27%), поврће 180ха (2,64%), остало 268ха (3,93%)	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	2,56	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	/	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	/	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	1516	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	/	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	430	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	/	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):		Интерни
- физичка лица (%)		Интерни
- правна лица (%)		Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	4308говеда, 1971 свиње, 15776 овце и козе, 404592 живина, 5229 пчеле	рзс***

Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	8423 трактори, 149 комбајни, 12315 прикључне машине	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	18356	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	15 хладњача, 5сушара, 691 пластеник, нема стакленика	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ха, број ПГ)	Минерално ђубриво 9158ха (5350 ПГ), стајско ђубриво 1939ха (3237 ПГ), средства за заштиту биља 7871 ха (5285 ПГ)	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	14406	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ха)	120	рзс***
Годишње радне јединице (број)	6781	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	7 земљорадничких задруга,5 удружења пољопривредника	Интерни
Производња пољопривредних производа(количина):		
- биљна производња (t)	пшеница 5584т, кукуруз 9439т, пасуљ 65т, кромпир 5892т, јабука 1366т, шљива 7149т, грожђе 18612т	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	/	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева(km)	488	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	8; 5947	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	6531	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	3863	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	583	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	/	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	2 мини хидроцентрале, 203 графостаница	Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	21 предшколска, 27 основне, 1 средња	рзс*
Број становника на једног лекара	882,76	рзс*
Број корисника социјалне заштите	1182	рзс*
Диверзификација руралне економије		

Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)		рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	1140	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	Број туриста 1303, број ноћења 5376, просечан број ноћења: 4,3 домаћи, 2,2 страни	рзс*
Трансфер знања и информација		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	Не	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	/	ПССС

_____

Датум и место

М.П.

_____

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС